

# Gemengd ziltbedrijf: nieuwe economische sector?



**WAGENINGEN UR**  
For quality of life



## Samenvatting

Het proefproject van Stichting Zeeuwse Tong heeft als doel het bevorderen van de ontwikkeling van een nieuwe economische sector middels de binnendijkse productie van zeetong, zaggers, schelpdieren, en zilte gewassen, in harmonie met zilte natuur. De nieuwe sector omvat de gehele keten van primaire productie inclusief verwerking tot en met de afzet van nieuwe producten naar consumenten in binnen- en buitenland.

## Aquacultuur alternatief voor visserij en landbouw

Wereldwijd stagneert de oogst van zeevoedsel (vis, schelp- en schaaldieren) uit zeeën en oceanen. Tegelijkertijd groeit mondiaal de vraag naar voedsel uit zee. Deze discrepantie tussen aanbod en vraag kan alleen opgelost worden door op grote schaal vis, schelp- en schaaldieren te kweken. Nederland kan hierin een voortrekkersrol vervullen door ontwikkeling van kennis, technologie en systeemvoorbeelden van duurzame kweek.

Uit vooronderzoek is gebleken dat binnendijkse kweek van hoogwaardige zoutwatervis- en schelpdiersoorten technisch en economisch haalbaar lijkt. Stichting Zeeuwse Tong heeft ondervonden dat de kweek van zeetong (evenals zalm een carnivore vis) mogelijk is zonder gebruik te maken van vismeel en visolie.

## Proefproject

Mede dankzij het Europees Visserij Fonds is nu een proefproject gestart waarbij Stichting Zeeuwse Tong samenwerkt met Wageningen UR (University & Research centre) en Hogeschool Zeeland. Doel van dit project is de ontwikkeling van een nieuwe economische sector. Daarbij blijven de vissersschepen in de haven, want er wordt binnendijks geproduceerd: zeetong, zaggers, schelpdieren en zilte gewassen worden in bassins gekweekt op een duurzame manier.

Van productie en verwerking tot en met de afzet van nieuwe producten naar consumenten in binnen- en buitenland: duurzaam geproduceerde vis moet rendabele bedrijven opleveren. Via een kennisdistributiesysteem

## Partners

- Grontmij Nederland
- Hesy Aquacultuur
- Koninklijke Prins en Dingemanse
- Neanthes
- Rabobank Nederland en de Zeeuwse Rabobanken,
- Roem van Yerseke
- United Fish Auctions NV en visafslag Vlissingen-Breskens
- de combinatie van Wilhelminapolder en viskwekerij Neeltje Jans
- ZLTO
- Hogeschool Zeeland
- Wageningen UR (University & Research centre)
- Europees Visserij Fonds
- Ministerie van Economische Zaken, Landbouw & Innovatie

en een opleidingsprogramma worden startende ondernemers effectief begeleid.

De activiteiten van het Proefproject Zeeuwse Tong worden verspreid en over meerdere locaties uitgevoerd:

- *Het Proefbedrijf Zeeuwse Tong in Colijnsplaat* ontwikkelt het gemengd zilt bedrijf, d.w.z. de geïntegreerde kweek van tong, zagers, algen en schelpdieren.
- In Yerseke richt *Schelpdierproefstation Zeeland Aquacultuur* zich op de integratie van de teelt van geselecteerde algen en schelpdieren.
- *Schelpdierbedrijf Wilhelminapolder – Neeltje Jans in Wilhelminadorp* maakt gebruik van zout grondwater in plaats van Oosterscheldewater als middel voor de kweek van algen.
- Onderzoek van de *Hogeschool Zeeland in het SEA Lab te Vlissingen* concentreert zich op de productie van algen voor de voeding van schelpdierbroed.
- De experimentele *Schelpdierhatchery van Roem van Yerseke in Yerseke* is de leverancier van schelpdierbroed voor alle teeltproeven op de diverse locaties.
- Het onderzoek van *IMARES in Yerseke* richt zich op een groot aantal verschillende aspecten van binnendijkse kweek: de waarde van zagers als visvoer, de interactie tussen zagers en tong in een mengteelt, de variatie tussen vissen in gedrag en groeisnelheid en gekoppeld daaraan de mogelijkheden voor selectie en fokkerij van tong, de voedingswaarde van algen voorschelpdierkweek, de integratie van algen- en schelpdierkweek, en de monitoring van algen- en schelpdiervijvers op verschillende proeflocaties.
- Het onderzoek van *IMARES in IJmuiden* richt zich op mogelijke verbeteringen in kwaliteit en kostprijs van pootvis van tong.
- In *Wageningen* richt het onderzoek van *Plant Research International*, onderdeel van Wageningen UR zich op de teelt van zilte groenten, m.n. zee kraal en lamsoor als onderdeel van het gemengd zilt bedrijf.

## Omslag in denken

Een gemiddelde Zeeuwse akkerbouwer beschouwt zout water als een groot gevaar voor zijn bedrijf. Toch zal er een omslag in denken plaats moeten vinden: de toenemende verzilting van de grond vraagt om het benutten daarvan. Het moet mogelijk zijn om met aquacultuur eenzelfde inkomen te verwerven als met traditionele akkerbouw. Ervaringen van de eerste twee teeltseizoenen van het Proefbedrijf maken aannemelijk dat door de combinatie van de kweek van vis, zagers en schelpdieren dit doel binnen bereik ligt. ■

## Resultaten

- Integratie van teelten is technisch haalbaar
- De geproduceerde vis en schelpdieren zijn van goede kwaliteit
- Mengteelt is mogelijk en werkt kostenbesparend. Met name het telen van zagers en schelpdieren in één vijver levert een drastische kostenverlaging op.
- Een natuurlijke kringloop blijkt mogelijk te zijn: zagers worden geproduceerd als voedsel voor zeetong, de meststoffen van de vis stimuleren plantaardige productie in de vorm van algen en zilte gewassen, algen vormen het voedsel voor schelpdieren en zagers.



## Contact

Jan Ketelaars  
Plant Research International,  
onderdeel van Wageningen UR  
0317-480519  
jan.ketelaars@wur.nl